

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bijvoorbeeld een (digitale) leeromgeving of een reader in het onderwijs (op grond van artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot Stichting Uitgeversorganisatie voor Onderwijslicenties (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-uvo.nl).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@bua.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

*Mauk***Mauk**

Jan Vantoortelboom (2023). Atlas Contact.
188 pp., € 22,99
ISBN 9789025474751

Jan Umans

Jan Vantoortelboom, auteur van *Mauk*, werd geboren in Elverdinge (West-Vlaanderen) en woont al meer dan twintig jaar in Nederlands Zeeuws-Vlaanderen. Hij schreef onder meer *De verzonken jongen* (2011), zijn debuut en winnaar van de Bronzen Uil 2011, en *Meester Mitraillette* (2014). Met *Mauk*, zijn zesde roman, won hij de Boekenbon Literatuurprijs in 2023.

Mauk is een verhaal over trauma en verlies. 'Nu ik hier lig te sterven, heb ik het voorrecht te besluiten dat ik dit alles, dit wat men zo voldaan leven noemt, had overgeslagen, als ik daartoe de kans had gehad' (p. 1). Zo opent de verteller, Maurice K. of kortweg Mauk, een zeventiger, zijn verhaal. Het is een verhaal over intrafamiliaal geweld en rouw met woede en verbeelding als levenskracht. 'Alles komt door vader. Hij wilde zijn pijn niet langer als pijn beschouwen. Het is tragisch dat een kind zich niet kan weren tegen de demonen van zijn ouders' (p. 17).

Mauk en zijn vader vinden elkaar in hun fascinatie voor het Wilde Westen en de boeken van Karl May. Zijn vader, die vond dat fantasieën ook werkelijkheid mochten worden, ondervraagt hem regelmatig over de kennis van deze boeken. Hij is onverbiddelijk en gruwelijk in zijn straffen als Mauk tekortschiet in zijn antwoorden. Zijn moeder tracht hem te beschermen maar is zelf het slachtoffer van partnergeweld. 'Ik denk dat ik haar hoorde snikken in haar slaap. Het is in die nacht dat de woede groeide' (p. 36). Trauma met een grote T dus. Hij verliest zich vaker in woede maar gebruikt

de verbeelding in zijn spel en dagboek om de wrede en traumatische realiteit te ontvluchten. Hij schrijft een verhaal waarin hij met zijn gezin een trektocht onderneemt doorheen de prairie vol gevaren. De voorziening waarin hij later terecht komt, noemt hij Het Westen. De hulpverleners zijn zilverreigers.

De auteur schrijft vaak met korte zinnen als mokerslagen. 'Pijn is onvermijdelijk. Lijden niet' (p. 108). Met een sobere taal creëert hij als een poëtische componist met enkele noten een subtiel en rijk verhaal waarin geen woord te veel staat. Hij brengt het verhaal in fragmenten doorheen de tijd, als kleine lapjes stof die je als lezer langzaam tot één tapijt weeft. Een tapijt waar verbeelding en realiteit soms verweven raken en de grenzen vervagen. Maar langzaam kom je dichterbij de verschillende personages die elk op hun manier het leven als een prairietocht trachten te overleven. Het leest als een literaire western met denkbeeldige helden en slachtoffers en daders van vlees en bloed. Door de unieke compositie neemt dit tragisch verhaal je mee als een adembenevend, melancholisch muziekstuk vol verrassingen, duisternis én licht.

Het verhaal doet me denken aan al die jongeren die ik ken of heb gekend in het internaat voor kinderen en jongeren met een verstandelijke handicap waar ik al meer dan twintig jaar werk. Veel van deze jongeren groeien op in een multiprobleemgezin met veel onveiligheid en verwaarlozing. Vaak komen ze wegens hun woede in onze voorziening terecht. Jongeren die hun levensverhaal, net als het hoofdpersonage, meestal aan de hand van korte fragmenten vertellen doorheen de tijd, doorspekt met schuld, woede en loyaliteit. Verhalen die, net als deze roman, met een scherpe bijl in je ziel hakken. Je voelt dat Jan Vantoortelboom de woede van deze

Mauk

jongeren kent. Hij verloor zijn moeder na een kort ziekteproces toen hij zestien jaar oud was. 'Je wilt rebelleren maar je kunt niet, want je moeder is dood en je vader rouwt', vertelt hij in een interview (Vankersschaever, 2023). 'Ik belandde als tiener in die periode af en toe in een vechtpartij en stond voor de rechtbank terecht. Ik was echt een ongeleid projectiel' (VRT Max, 2023). Hoe de woede en verbeelding hem houvast gaven. 'De dood van mijn moeder leidde tot de geboorte van mijn schrijverschap en het beeld van mijn stervende vader in zijn bed, intussen vijf jaar geleden, leidde tot *Mauk*' (Vankersschaever, 2023).

Dit boek is een absolute aanrader. Je leest het best zoals je luistert naar een meesterwerk als *The Wall* van Pink Floyd, in één ruk. Wees niet bang van de rauwheid van dit verhaal maar vertrouw de auteur zoals je cliënten. Hij voelt precies aan wat jij kan dragen.

Jan Umans is kinder- en jeugdpsychiater, systeem- en EMDR-therapeut. Hij is werkzaam in MPC Terbank te Leuven en in privé-praktijk De Parelvisser te Blanden. E-mail: jan.umans@deparelvisser.be

Referenties

- Vankersschaever, S. (2023, 18 november). Boekenbonwinnaar Jan Vantoortelboom: 'Verbeelding is mijn overlevingsstrategie'. *De Standaard*. Geraadpleegd 19 juli 2024 op www.standaard.be/cnt/dmf20231116_96152476
- Vantoortelboom, J. (2011). *De verzonnen jongen*. Atlas Contact.
- Vantoortelboom, J. (2014). *Meester Mitraillette*. Atlas Contact.
- VRT Max. (2023, 26 november). *Touché met Jan Vantoortelboom* [Radio-uitzending]. Geraadpleegd 19 juli 2024 op www.vrt.be/vrtmax/luister/radio/t/touche~11-31/touche~11-24427-0